

prof.dr.sc. Vladimir Findak
Kineziološki fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

VREDNOVANJE U PODRUČJU EDUKACIJE, SPORTA I SPORTSKE REKREACIJE

1. UVOD

Sve brojnija znanstvena i tehnološka dostignuća, sve veći napredak u informatizaciji, sve jači utjecaj globalizacije, sve prisutnija težnja za brzim, odnosno za još bržim razvojem društva, glavna su obilježja vremena u kojem živimo. Posljedice takva trenda razvoja (i pozitivne i negativne), prisutne su u svim područjima, a posebno se odražavaju na život i rad suvremenog čovjeka (1,2).

Međutim, ostaje činjenica da se suvremeno društvo i dalje mijenja i to u svim područjima i djelatnostima. Evidentno je da suvremeni čovjek, da ljudi danas žive drugačijim životom. Shodno tome, uz sve drugo što se mijenja i što se promijenilo, i nova znanja, odnosno nove informacije usvajaju se pored klasičnog načina i putem računala i Interneta. Informacije o stanju osobina, sposobnosti, razini dostignuća mogu se dobiti odmah (1). Sve to upozorava nas da se sukladno promjenama u društvu trebaju mijenjati sva područja ljudske djelatnosti, uključujući ne samo našu supstratnu znanost nego i njezina primijenjena područja, to jest edukaciju, sport i sportsku rekreaciju. Zašto ? I opet ne samo iz razloga da bi se i naznačena područja primijenjene kineziologije u što je moguće većoj mjeri koristila s novim znanstvenim spoznajama, nego i zato što se sa spomenutim promjenama u društvu mijenja i sustav vrijednosti, razmišljanje, navike, ponašanje ljudi i dr. (1,5)

Da bi se u što je moguće većoj mjeri iskoristile komparativne prednosti naznačenih područja primijenjene kineziologije, i to bez obzira što se radi, gdje se radi, kako se radi i s kim se radi, od nas stručnjaka se očekuje i s pravom traži da tijekom rada maksimalno potičemo intelektualnu želju sudionika (učenika, sportaša, rekreativnih vježbača) njihovu tjelesnu spremnost, motoričku informiranost, da im osiguramo mogućnost izbora organizacijskih oblika rada, sadržaja i aktivnosti, a sve s ciljem da zadovoljimo ne samo njihove autentične potrebe, nego i interese i želje (5).

Dakako, sve to možemo postići koristeći se ne samo suvremenim načinima planiranja i programiranja, metodičkim organizacijskim oblicima rada, efikasnim metodama rada, racionalnim metodičkim postupcima, nego i primjerenim vrednovanjem rada.

2. PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE U EDUKACIJI , SPORTU I SPORTSKOJ REKREACIJI

Vrednovanje rada je u svakom području ljudske djelatnosti, pa analogno tome i u području kineziologije, odnosno primijenjenim područjima kineziologije, to jest u edukaciji, sportu i sportskoj rekreaciji, osobito važno. To iz razloga što vrednovanje predstavlja temeljni uvjet ne samo za dobivanje povratnih informacija o realizaciji cilja i zadaća programa, nego i efekata programa. Štoviše, procjenjivanje programskih dostignuća subjekta funkcionalno je povezano s utjecajem na njegov antropološki status i temelji se na vrednovanju individualnog napretka svakog pojedinca (4,11).

Polazeći od kineziološkog ideala čovjeka valjanim sustavom vrednovanja u svim područjima primijenjene kineziologije može se smatrati samo onaj kojem je cilj

unapređivanje zdravlja sudionika uključenih u bilo koji proces vježbanja, optimalan razvoj njihovih osobina i sposobnosti, usvajanje teorijskih i motoričkih znanja važnih u svakodnevnom životu, izabranoj grani sporta, u slobodnom vremenu i u urgentnim situacijama, poboljšanju njihovih motoričkih dostignuća i osiguranju primjerenih odgojnih učinaka (3).

Dakle, da bismo putem tjelesne i zdravstvene kulture, sporta i sportske rekreacije mogli planski i sustavno djelovati na učenika, sportaša, rekreativnog vježbača, na njihov tjelesni razvoj, na razvoj njihovih motoričkih sposobnosti, funkcionalnih sposobnosti, na fond motoričkih znanja, razinu motoričkih dostignuća, na njihove kognitivne i konativne dimenzije, nužno je utvrditi postojeće stanje i na temelju toga odrediti smjernice njihove transformacije (7).

Vrednovanjem treba dobiti povratnu informaciju ne samo o tome jesu li sudionici tijekom procesa vježbanja realizirali plan i program, nego i kakvi su rezultati programa. To je u edukaciji, sportu i sportskoj rekreaciji uistinu moguće, jer postoje zaista velike mogućnosti objektivnog dijagnostičiranja stanja antropološkog statusa svakog pojedinog subjekta i na temelju toga je također moguće individualne razlike među sudionicima uzeti kao kriterij rada već prije početka nastave, treninga ili rekreativnog vježbanja (10).

Upravo zbog te činjenice smatrali smo potrebnim u ovom radu prikazati naznačena dostignuća s ciljem još djelotvornijeg znanstveno utemeljenog rada naših stručnjaka.

Shodno tome, postavlja se pitanje: što je to i zbog čega je potrebno vrednovanje?

Da bismo putem tjelesne i zdravstvene kulture, sporta i sportske rekreacije sigurno i efikasno utjecali na cjelokupni antropološki status učenika, sportaša ili rekreativnog vježbača treba provoditi vrednovanje. Vrednovanjem se na što je moguće objektivniji način nastoji utvrditi stanje određenih antropoloških obilježja, razinu motoričkih znanja i motoričkih dostignuća rada (4).

Sto se tiče odgovora na drugi dio ovog pitanja, to jest, zbog čega je uopće nužno vrednovanje, treba ustvrditi ovo; ta je operacija neophodna jer se bez nje ne mogu izvesti egzaktni ciljevi vježbanja za svakog konkretnog subjekta, jer se bez nje ne može izvesti procedura programiranja, a nije moguća ni kontrola rezultata vježbanja.

Pitanje, koje je također nezaobilazno, glasi: koje su sastavnice vrednovanja?

Sastavnice vrednovanje su provjeravanje i ocjenjivanje. Iz toga proizlazi da nisu utemeljena mišljenja, a još manje izjašnjavanja prema kojima se vrednovanje može poistovjetiti samo s ocjenjivanjem, odnosno prema kojima se provjeravanje može poistovjetiti s ocjenjivanjem. Razloga za istaknutu tvrdnju ima više, a mi ćemo ovom prilikom ukazati samo na dva. Prvi, provjeravanje npr, motoričkih znanja može se provesti prije učenja novog motoričkog gibanja, tijekom učenja i nakon učenja, što s ocjenjivanjem nije slučaj (ne može se ocjenjivati prije nego što se nešto nauči). I drugi, proizlazi iz cilja provjeravanja, odnosno ocjenjivanja, koji nisu identični nego različiti. Upravo to je razlog zbog kojega ćemo u daljem razmatranju vrednovanja u naznačenim područjima primijenjene kineziologije posebno osvrnuti na provjeravanje, a posebno na ocjenjivanje (5).

2.1. PROVJERAVANJE

Da bi se utjecaj tjelesnog vježbanja (u najširem smislu te riječi, što znači da se to odnosi na sva područja primijenjene kineziologije), držao stalno pod nadzorom, a nastavni proces, trenažni proces, proces tjelesnog vježbanja održavao u granicama učinkovitog i korisnog djelovanja, potrebo je dobro poznavati sudionike uključene u vježbanje. A to je nemoguće bez sustavnog, realnog i objektivnog praćenja i provjeravanja. Da bi provjeravanje bilo sustavno, realno i objektivno treba odrediti cilj provjeravanja. Naime, osobito je važno da svim

sudionicima koji su uključeni u vježbanje bude jasno što će se provjeravati, kada će se provjeravati i da budu upoznati s učincima provjeravanja.

Dakle, da bismo iskoristili komparativne prednosti provjeravanja potrebno je, uz sve što je do sada rečeno, na temelju rezultata inicijalnog provjeravanja postaviti dijagnozu postojećeg stanja koja je istodobno temeljni uvjet za prognozu. Nakon toga slijedi programiranje i napokon kontinuirano praćenje i provjeravanje, te analiza informacija o tijeku i učincima tjelesnog vježbanja, odnosno programa. To znači da uz pomoć tranzitivnog provjeravanja treba dobiti povratne informacije: a) o dinamici ostvarivanja programskih zadaća za svakog subjekta posebno i skupinu u cjelini, b) je li došlo i do kakvih promjena kod sudionika, posebno kod onih dimenzija njihova antropološkog statusa čija je transformacija bila programom predviđena, c) kakva je razina njihovih motoričkih znanja i motoričkih dostignuća, d) kakvi su odgojni rezultati rada i drugo. Na temelju tako dobivenih informacija nastavniku, treneru ili voditelju sportske rekreacije se omogućava da prema potrebi intervenira u programu, bilo u pogledu njegove dopune, povoljnije distribucije sadržaja ili korekcije. I konačno, na kraju određenog razdoblja (školske godine, makro ciklusa, završenog programa vježbanja), treba provesti finalno provjeravanje. Cilj je finalnog provjeravanja da se utvrdi u kojem opsegu je realiziran program i kakvi su njegovi učinci. Naime, na temelju dobivenih rezultata, odnosno na osnovi analize tih i drugih relevantnih rezultata (dobivenih tijekom razdoblja u kojem se realizira čitav plan i program nastave, treninga, rekreativnog vježbanja), treba s jedne strane procijeniti realizaciju programa, a s druge strane ocijeniti učinke programa u minulom (misli se na planirano) razdoblje (10).

Kako je provjeravanje vrlo složena i odgovorna djelatnost, to se mora provoditi u takvim uvjetima i na takav način koji osigurava dobivanje što egzaktnijih povratnih informacija. Jedan od tih zahtjeva podrazumijeva i izbor sadržaja provjeravanja. To iz razloga što se o svrsishodnosti i učinkovitosti provjeravanja može suditi isključivo na temelju relevantnog sadržaja provjeravanja. Naime, sadržaj provjeravanja mora biti takav da nastavniku, treneru, voditelju sportske rekreacije omogućava potpun i objektivan uvid u stanje antropološkog statusa učenika, sportaša, rekreativnog vježbača i na temelju toga izradu programa rada sukladno autentičnim potrebama sudionika. S druge strane da im pruža mogućnost praćenja ostvarivanja programa i istodobno dobivanje odgovora o učincima programa. Međutim, sadržaj provjeravanja treba omogućiti i svim sudionicima uključenim u bilo koji proces vježbanja, kao ravnopravnim sudionicima nastavnog procesa, trenažnog procesa ili procesa tjelesnog vježbanja, dobivanje relevantnih informacija o djelotvornosti vježbanja i učincima njihova angažiranja u procesu vježbanja.

2.2. OCJENJIVANJE

S obzirom na to da je zadaća ocjenjivanja da na objektivan način kvalificira uspjeh i napredak subjekta, ocjenjivanje mora biti zasnovano na svestranom i permanentnom praćenju i provjeravanju subjekta, na objektivnim mjerilima i respektiranju njihovih individualnih značajki. Pri ocjenjivanju stoga treba ravnopravno tretirati sve elemente provjeravanja, jer se na taj način dovode u ravnopravni položaj svi subjekti s obzirom na stanje njihova antropološkog statusa (9).

Prema tome ocjenjivanje se mora provoditi tako da ocjena bude ogledalo konkretnog stanja učenika, mjerilo njegove vrijednosti i odraz njegove osobnosti. Kako bi ocjena bila uistinu odraz učenikove cjelokupne tjelesne i zdravstvene kulture, nastavnik pri donošenju ocjene mora, uz ostalo, imati na umu dvije stvari:

(1) voditi računa o svim čimbenicima koji su izravno ili neizravno utjecali ili utječu na proces vrednovanja rada, pri čemu treba uzeti u obzir i objektivne i subjektivne čimbenike ocjenjivanja

(2) ocjenjivanje će tada biti objektivnije, kao i sama ocjena ako se temelji na što je više moguće objektivnih pokazatelja. To ne znači da ocjena može ili treba biti samo mehanički zbroj objektivnih pokazatelja. Naprotiv, isticanje potrebe da se proces ocjenjivanja temelji na što je više moguće egzaktnih pokazatelja nije samo uvjet za objektivno ocjenjivanje, nego i za humanizaciju procesa ocjenjivanja. Bez egzaktnih mjerila na osnovi kojih se može utvrditi što je učeniku potrebno, koliko učenik može, zna i hoće, i ne može biti riječi o humanom odnosu nastavnika prema ocjenjivanju, odnosno prema učenicima kao subjektima tog procesa. I obratno, ako se ocjenjivanje provodi tako da objektivno klasificira uspjeh svakog učenika, onda ono može ispuniti svoju funkciju, a to znači da može postati i jak motivacijski čimbenik i snažno sredstvo stimulacije. Naime, takvo ocjenjivanje pomaže i nastavniku i učenicima da objektivno ili objektivnije sude o svom radu, njegovim rezultatima i napretku. Upravo ovakav pristup ocjenjivanju osigurao je da se u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi odavno primjenjuje tzv. autentično ocjenjivanje o kojem se u nas u posljednje vrijeme sve više govori i piše, ali još uvijek nije zaživjelo ni u jednom drugom predmetu!

Kako bi ocjenjivanje ispunilo svoju funkciju, a ocjena uistinu bila objektivan odraz učenikova rada i napretka, bez obzira kako, kada i što se ocjenjuje treba voditi brigu i o sadržaju ocjenjivanja. Ovo je prilika, mjesto i vrijeme da još jedanput ukažemo ne samo istine radi, već prije svega da bismo otklonili "šumove" kojih nažalost još uvijek ima u razmišljanjima nekih naših kolega na dva bitna razloga zbog kojih je naš, dakle postojeći sadržaj ocjenjivanja dobar, pa ga bar za sada ne treba mijenjati.

Prvi, zahvaljujući znanstvenim dostignućima kineziologije i kineziološke metodike postojećim sadržajem ocjenjivanja moguće je obuhvatiti sve objektivno mjerljive osobine, sposobnosti, motorička znanja, motorička dostignuća i odgojne varijable za koje se zna da se putem tjelesne i zdravstvene kulture na njih može utjecati. Važne su za zdravlje učenika, njihovu pripremu za tzv. urgentne situacije, te da učenicima mogu koristiti u svakodnevnom životu - u igri, zabavi, pripremi za buduće zanimanje ili u učenju i radu. I drugi, za razliku od ostalih predmeta u kojima se ocjenjivanje svodi uglavnom na ocjenjivanje znanja, u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi ocjenjivanje, odnosno ocjena jest ili bi morala biti pokazatelj ukupnih promjena koje su kod učenika nastupile od jednog stanja do drugog stanja, dakle pokazatelj, povratna informacija o tome kakve je rezultate, odnosno napredak učenik ostvario. Shodno tome, sastavnice ocjenjivanja postavljene su tako da se na temelju njih uistinu može dobiti odgovor (dakako, uvažavajući raspoloživo vrijeme i uvjete u kojima se sve to odvija), o radu i rezultatima rada i napretka u ovom predmetu. I još nešto, nema sumnje da postojeći sadržaj ocjenjivanja omogućuje učenicima da i sami prate i vrednuju svoj rad i napredak, i to ne samo radi otklanjanja eventualnih nedostataka, već prije svega radi zadovoljavanja svojih autentičnih potreba, interesa i želja, što i jest jedan od temeljnih uvjeta za krajnji uspjeh u radu.

Poslije svega što je do sada rečeno o ocjenjivanju, o teorijskim i praktičnim aspektima ove važne djelatnosti nastavnika, o našim znanstvenim i stručnim dostignućima u tom području prirodno je što se očekuju odgovori na brojna pitanja ne samo iz svakodnevne prakse nego i pitanja teorijske naravi, koja na izravan ili neizravan način dotiču gotovo sve sudionike koji na bilo koji način sudjeluju u ocjenjivanju. Prirodno je i to da se odgovori na aktualna pitanja o ocjenjivanju očekuju upravo na ovom skupu, jer koliko je autoru poznato u posljednjih 40 godina o ocjenjivanju se na ovakav način nije raspravljalo ni na jednom skupu u Hrvatskoj! Dakle, dovoljan razlog da pokušamo aktualizirati bar neka pitanja i odgovore, kako bismo potaknuli raspravu, jer ocjenjivanje to zaslužuje!

Ocjenjivanje je vrlo kompleksan posao koji utječe i na učenike i na nastavnike. To je vjerojatno razlog da o ocjenjivanju postoje vrlo oprečna mišljenja, od toga da se postojeće stanje "ne dira", preko prijedloga o uvođenju opisnog ocjenjivanja, ili uvođenju opisnog ocjenjivanja samo za tzv. odgojne predmete, do razmišljanja o ukidanju ocjenjivanja, odnosno

ukidanju ocjene iz i opet tzv. odgojnih predmeta. Što se tiče postojećeg stanja s aspekta teorijskog dostignuća u području ocjenjivanja u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi za sada ono zadovoljava, što ne znači da ga ne treba ili da se ne može i dalje dograđivati. Zagovornici opisnog ocjenjivanja, međutim, zaboravili su (ne vjerujemo da nisu informirani) na prvi pokušaj uvođenja opisne ocjene 1960/61, i drugi pokušaj 80-tih godina, koji su propali. Propali su zbog toga jer su se temeljili samo na tzv. pedagoškoj strani opisne ocjene (spoznajnoj i moralnoj), a zaboravili su na sve drugo što prati proces ocjenjivanja i donošenje ocjene. Štoviše, opisne ocjene (kakve i danas predlažu neki "stručnjaci") nemaju ni pedagošku ni moralnu vrijednost, jer ne mogu biti unikatne (tako dugo dok se donose samo na temelju znanja, što je svojstveno gotovo svim drugim predmetima), nego se svode na puku konfekciju (uz ostale i zato što jedan nastavnik mora napisati cca 300 opisnih ocjena). Zagovornici uvođenja opisnog ocjenjivanja samo u tzv. odgojnim predmetima, kao i njima slični koji se zalažu za ukidanje ocjene i opet iz tzv. odgojnih predmeta temelje svoje prijedloge na tezi da djeca to ionako rado čine (pri čemu misle na igru i zabavu), odnosno zašto ocjenjivanje iz "aktivnosti" u kojoj djeca prirodno uživaju?! Umjesto odgovora na ovakva i slična razmišljanja treba javno pitati njihove zagovornike (1) znači li to da postoje i neodgojni predmeti u školi, je li takvim predmetima uopće mjesto u školi i (2) što je s realizacijom ciljeva i zadaća škole, svakog predmeta i posebnog predmeta tjelesne i zdravstvene kulture ako se sve može postići igrom i zabavom? I konačno, što se tiče ukidanja ocjena treba reći ovo. Tako dugo dok nije osiguran i u školi postavljen informatički sustav koji će omogućiti samopraćenje, samokontrolu i samoocjenjivanje i to, iz svih predmeta, ocjenjivanje i ocjena se ne može zamijeniti, pogotovo ne nekim polovičnim rješenjima. Uostalom, ako se cijela priča svodi na to da se na taj način nastavnicima izbiju aduti iz ruku, onda treba reći ovo; hoće li ocjenjivanje biti nasilje, profesorska vlast nad učenicima ne ovisi o načinu ocjenjivanja nego o ocjenjivaču. A to je nastavnik. Pri tome moramo biti do kraja dosljedni, i treba reći i ovo: nažalost ima nastavnika koji svoj autoritet temelje na ocjeni, odnosno koji smatraju da bi im bez ocjene, odnosno ocjenjivanja bilo nemoguće raditi ili, još konkretnije, da neće imati autoritet, a učenici će biti nedisciplinirani?! No, istine, radi treba reći i to da su takvi nastavnici u manjini i da njima jednostavno nije mjesto u školi.

Međutim, ne manju pažnju zaslužuju i oni drugi, kojih na sreću također nema puno, to jest oni nastavnici koji dijele visoke ocjene! Uz sve druge loše poruke ovakvih postupaka u javnosti se stvara dojam da je i postojeći fond sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture nepotreban, kada se postižu tako veliki efekti u tako kratkom vremenu", dokaz čega su "visoke ocjene".

Vjerojatno su tzv. ekstremne situacije, kojih u školi ili, točnije, u ocjenjivanju ima, prisilile državu da propisuje različite pravilnike o ocjenjivanju (što se odnosi na sve predmete), pa se treba i o tome očitovati. Držimo da je to nepotrebno, štoviše, kontraproduktivno, jer svaki predmet ima svoju metodiku i specifičnosti. Uopćeni pravilnici o tome kako bi trebalo provoditi ocjenjivanje samo zbunjuju nastavnike, naprotiv, nastavniku treba dati slobodu da obavlja posao za koji se školovao, a na državnim je institucijama da procjene i ocjene kvalitetu rada nastavnika.

Što se tiče vrednovanja u sportu treba sa zadovoljstvom ustvrditi da su u ovom području primijenjene kineziologije napravljeni značajni pomaci u uspostavi sustava provjeravanja i ocjenjivanja. Međutim, da bi se procedure selekcije, procedure programiranja i provođenja trenažnih postupaka provodile još uspješnije potrebno je, uz ostalo, i dalje (1) unapređivati sustav vrednovanja u dijelu koji se odnosi na antropološka obilježja, te situacijska i specifična motorička znanja, (2) dosljednije primjenjivati postojeća saznanja iz područja vrednovanja u svakodnevnoj praksi, te (3) pronalaziti što povoljnija praktična rješenja uz pomoć kojih bi bilo moguće na jednostavan i brz način primjenjivati dostignuta saznanja u dnevnu, da ne kažemo u operativnu praksu trenažnih procesa. Naime, zadovoljstvo je konstatirati da raspolažemo sa znatnim fondom znanja o tome na koji način treba

vrednovati, odnosno provjeravati i ocjenjivati antropološki status sportaša, ali ne možemo biti zadovoljni činjenicom da je transfer znanstvenih spoznaja o vrednovanju u realnoj sportskoj praksi još uvijek relativno spor i neefikasan.

Kada se radi o sportskoj rekreaciji sa zadovoljstvom treba ustvrditi da je i u ovom području primijenjene kineziologije dostignuta razina kada se vježbanje može i mora provoditi na znanstveno utemeljeni način, što uključuje i vrednovanje, odnosno provjeravanje i ocjenjivanje. Dakako, s obzirom na to da je riječ o onoj kategoriji ljudi za koje se pretpostavlja da su mahom motorička znanja već oblikovana, da je težište u radu s odraslim osobama na djelomičnom razvoju, odnosno održavanju onih osobina i sposobnosti o kojima bitno ovisi stupanj njihova zdravlja, gotovo svi sustavi provjeravanja i ocjenjivanja u području sportske rekreacije mahom se odnose na vrednovanje onih antropoloških obilježja koja sudjeluju u definiciji zdravlja. S obzirom da se i u nas razrađuje sustav vrednovanja za odrasle koji predstavlja temelj za programirani rad u području sportske rekreacije, po uzoru na europski model, treba se nadati da će vrlo brzo biti dostupan široj javnosti na zadovoljstvo svih, a pogotovo onih poklonika sportske rekreacije koji su ga spremni upotrijebiti za tzv. samoprogramiranje rada i samokontrolu učinaka vježbanja.

Treba reći i ovo. Ne tvrdimo da smo u području vrednovanja postigli krajnji domet. Naprotiv, problematika vrednovanja, odnosno provjeravanja i ocjenjivanja je jako dinamična, što znači da će trebati stalni naponi osuvremenjivanja tih procedura, pogotovo s aspekta njihove praktične primjenjivosti. Ipak zadovoljstvo je konstatirati da smo svjesni činjenice što hoćemo i kako bi vrednovanje na današnjem stupnju saznanja trebalo izgledati. A to je dovoljno jamstvo da će provjeravanje i ocjenjivanje i u nas biti na najvišoj svjetskoj razini.

3. ZAKLJUČAK

Na temelju svega što je do sada rečeno može se zaključiti da ponuđena rješenja i viđenja nisu jedina, ali su sasvim sigurno važna za potpunije sagledavanje uloge vrednovanja u područjima primijenjene kineziologije. Uostalom, namjera i želja nam je bila ne samo da ukažemo na ulogu vrednovanja u području edukacije, sporta i sportske rekreacije, a kroz to i na njegove komparativne prednosti, već i na neke izvore rješenja za uspješnije provođenje ove djelatnosti u svim područjima primijenjene kineziologije.

Vjerojatno nije slučajno da je ova tema došla na red tek na 13. ljetnoj školi kineziologa. Naprotiv, puno se toga dogodilo i dalje se događa u području vrednovanja rada i u našoj znanosti i u drugim znanostima i znanstvenim disciplinama. Mnoga pitanja vezana uz vrednovanje ostala su bez odgovora, pa na njih treba odgovoriti, istine radi! I drugo, treba procijeniti i ocijeniti što smo učinili, dakle što je u području kineziologije, a poglavito u svakom od njezinih primijenjenih područja učinjeno u dijelu koji se odnosi na vrednovanje rada. tj. procjeni treba pristupiti profesionalno! To znači da treba krajnje kritički pristupiti procjeni postojećeg, pri čemu treba sačuvati i dalje usavršavati sve što je dobro, a mijenjati sve što je potrebno. I ne samo to. Sve to treba činiti trezveno. Ne samo zato da bismo bili npr. kompatibilni s Europom ili možda zbog toga jer je to rješenje u nekoj drugoj državi ovako ili onako. To moramo učiniti zbog nas samih, zbog naše struke, a što je najvažnije zbog naše djece, učenika, sportaša i građana.

4. LITERATURA

1. Doll-Tepper, G. and Scoretz, D.: Proceedings, World Summit on Physical Education, Verlag Karl Hofman, Scornsdorf, 2001, str. 3-11

2. Duffaur, W.: Tendences modernes d'education physique en Europe, Bulletin FIEP, Pariz, 1999. Vol. 60, br. 1-2, str. 31-36
3. Findak, V.: Programiranje i kontrola tjelesnog vježbanja u području edukacije, U Zborniku: 1. međunarodna znanstvena konferencija, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1997., str. 87-94
4. Findak, V.: Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, Školska knjiga, Zagreb, 2003.
5. Findak, V.: Konceptualna osnova praćenja i provjeravanja u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi. U Zborniku: Assessment in physical education in Alps Adriatic countires, The National Education Institute Slovenia, Ljubljana, 2003., str 25-32
6. Greene, B.: Nove paradigme u stvaranju kvalitetnih škola, Alineja, Zagreb, 1999.
7. Hrabal, V.: Pedagogickopsyhologicka diagnostika žaka, SPN, Praha, 1999.
8. Kleinmann, D.: Sport als Medicin fur jedermann, Hipokrates Verlag, Stuttgart, 1999.
9. Marjanović-Umek, L.: Znanje v kontekstu poučavanja in ocenjevanja, Sodobna pedagogica, Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, Ljubljana, 2001., Vol. 118, br. 52, str 30-39
10. Mraković, M., V. Findak, I. Gagro, V.Juras, J. Reljić: metodologija praćenja i vrednovanja u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području, JUMENA, Zagreb, 1996.
11. Sapošnikova, B.I.: Individualizacija i prognoza u sportu, Fiskultura i sport, Moskva, 1999., br. 3, str. 128-137